

Arbetsförmedlingens stöd till Jobsprånget

Arbetsförmedlingens återsrapportering 2023

Arbetsförmedlingen
Författare: Johanna Beckmann
Datum: 2024-03-01
Diarienummer: Af-2023/0130 1315

Arbetsförmedlingens stöd till praktikprogrammet Jobbsprånget

Denna rapport avser återrapporteringskraven i regleringsbrev 2023.

14. Jobbsprånget

Arbetsförmedlingen ska stödja Jobbsprångets arbete att öka sysselsättningen för utrikes födda. Redovisningen som beskriver hur Arbetsförmedlingen har gett stöd till Jobbsprånget ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 mars 2024.

Rapporten har beslutats av vikarierande generaldirektör Lars Löow. Ärendet har föredragits av Johanna Beckmann, kvalificerad handläggare, enheten Kompetensförsörjning och arbetsgivarstöd. I den slutliga handläggningen har Tove Elvelid, verksamhetsområdesdirektör verksamhetsområde Lokal arbetsmarknad, Mattias Andersson, avdelningschef avdelningen Arbetsgivare och Leverantörer samt enhetschef, Linda Daugaard, enheten Kompetensförsörjning och arbetsgivarstöd, deltagit.

Beslutet är fastställt digitalt i Diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Lars Löow, vikarierande generaldirektör

Johanna Beckmann,
kvalificerad handläggare

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Hur Arbetsförmedlingen ger stöd till Jobbsprånget	5
2.1	Målgrupp	6
2.1.1	Deltagare i praktikprogrammet Jobbsprånget under 2023.....	7
2.2	Process för arbetspraktik inom Jobbsprånget	7
2.2.1	Utveckling av och beslut om undantag från gängse process för arbetspraktik.....	8
2.3	Utvecklingsinitiativ för ärendehantering inom Jobbsprånget	9
2.3.1	Individcentrerad datainfrastruktur för dataportabilitet.....	9
2.3.2	Koppling mellan ärendehanteringssystem och individcentrerad datainfrastruktur för dataportabilitet	10
2.3.3	Pilot för utökad målgrupp.....	10
2.4	Marknadsföring	10
3	Fortsatt samarbete	11

1 Sammanfattning

Arbetsförmedlingen har under 2023 utifrån myndighetens regleringsbrev haft i uppdrag att stödja Jobbsprångets arbete att öka sysselsättningen bland utrikesfödda samt att redovisa en beskrivning av arbetet.

Den ideella föreningen Jobbsprånget finansieras av medel från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse och projektmedel från Tillväxtverket. Jobbsprångets praktikprogram har pågått sedan 2015 då det utgjorde ett regeringsuppdrag som tilldelades Tillväxtverket. Sedan starten har Arbetsförmedlingen varit involverade genom att stödja arbetet, fatta beslut gentemot enskilda arbetssökande och möjliggöra genomförandet av Jobbsprångets praktikprogram. Under 2023 har 1 030 arbetssökande deltagit i arbetspraktik genom Jobbsprånget.

Under 2022 förändrade Arbetsförmedlingen processen för initiering av arbetspraktik avseende arbetssätt och systemstöd. Arbeta med att anpassa processen för arbetspraktik inom ramen för Jobbsprånget inleddes under 2022 och har fortsatt under 2023.

Arbetsförmedlingen har utvecklat ett ärendehanteringssystem där ambitionen varit att dels inhämta information direkt från Arbetsförmedlingens egen databas, dels koppla ärendehanteringssystemet till en individcentrerad datainfrastruktur för dataportabilitet. Vidareutveckling har skett under 2023 för att under senare delen av året pausas.

Myndighetens regleringsbrev för 2023 öppnar för möjligheten att bredda målgruppen för Jobbsprångets praktikprogram då akademisk utbildning inte längre utgör ett krav. Under 2023 har arbete pågått för att planera en pilot där en anpassning av praktikprogrammet utifrån en breddad målgrupp testas under 2024.

2 Hur Arbetsförmedlingen ger stöd till Jobbsprånget

Arbetsförmedlingens uppdrag är att skapa rätt förutsättningar för en väl fungerande arbetsmarknad. En viktig del i detta är att rusta arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden och som befinner sig i eller riskerar långtidsarbetslöshet.

Därigenom kan arbetssökande bidra till kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen gör detta genom program och insatser i egen och upphandlad regi, genom digitala tjänster och i samverkan med andra aktörer.

2.1 Målgrupp

Praktikprogrammet Jobbsprånget erbjuder möjlighet att ansöka om praktikplats för arbetssökande som är inskrivna på Arbetsförmedlingen, är födda utanför Europa och har en akademisk examen inom något av områdena teknik, datavetenskap, arkitektur, ekonomi, farmaci, HR eller marknadsföring. Kandidaterna ska ha begränsad erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden, ha goda kunskaper i engelska eller svenska och ha behov av att öka sin anställningsbarhet.

Arbetsförmedlingen anvisar till arbetspraktiken vilket innebär att samma regelverk tillämpas som vid arbetspraktik utan stöd av någon mellanhand såsom Jobbsprånget eller leverantör av en matchningstjänst. Praktikprogrammet Jobbsprånget bygger på en praktikperiod som varar i fyra månader. En förutsättning är, liksom i övriga arbetsmarknadspolitiska program, att de arbetssökande har giltigt uppehålls- och arbetstillstånd. Innan anvisningen gör Arbetsförmedlingen även en arbetsmarknadspolitisk bedömning som utgår från arbetsmarknadens behov, den arbetssökandes kompetens, erfarenhet och förutsättningar. Visar bedömningen behov av arbetspraktik för att öka möjligheterna att närma sig arbetsmarknaden beslutar Arbetsförmedlingen om en anvisning till arbetspraktik.

Arbetssökande som deltar i Jobbsprånget har möjlighet att ansöka om aktivitetsstöd hos Försäkringskassan, liksom vid anvisning till arbetspraktik utan involvering av Jobbsprånget eller annan aktör. Deltagare ska även söka arbeten under tiden som de deltar i Jobbsprånget och följa planeringen i sin handlingsplan.

Det råder brist på arbetskraft inom flera av områdena som Jobbsprånget anordnar praktik inom. Därigenom har praktikprogrammet potential att bidra till matchningen mellan arbetsgivare som söker specifik kompetens och arbetssökande som har kompetens men saknar erfarenhet eller förankring på den svenska arbetsmarknaden.

Antalet inskrivna utrikesfödda personer har minskat under de senaste åren¹, en utveckling som även gäller utomeuropeiskt födda med eftergymnasial utbildning längre än två år².

¹ Arbetsförmedlingen. *Arbetsförmedlingens årsredovisning 2022*, dnr Af-2022/0111 2738.

² Arbetsförmedlingens datalager.

2.1.1 Deltagare i praktikprogrammet Jobbsprånget under 2023

Arbetsförmedlingen har inte möjlighet att särskilja beslut om arbetspraktik inom ramen för Jobbsprånget från övriga beslut om arbetspraktik. Uppgift om antal deltagare som redovisas nedan har lämnats av Jobbsprånget och avser år 2023.

Tabell 1

	Antal sökande	Antal behöriga ³ sökande	Antal som erbjöds praktikplats	Antal beviljade praktikbeslut
Kvinnor	3560	2200	820	720
Män	1520	940	350	310
Totalt	5080	3140	1170	1030

Diskrepansen mellan antal behöriga sökande och antal beviljade praktikbeslut bygger till viss del på att antalet praktikplatser inte motsvarar antalet sökande till praktikprogrammet. Det totala antalet anmälda praktikplatser under 2023 uppgick till cirka 2270 vilket innebär att mer än hälften av praktikplatserna inte tillsattes.

2.2 Process för arbetspraktik inom Jobbsprånget

För att vara aktuell för att delta i Jobbsprånget ansöker arbetssökande själva genom en webbportal som Jobbsprånget driver. En förutsättning för att avgöra om en arbetssökande är aktuell för praktikprogrammet eller inte är att Jobbsprånget och Arbetsförmedlingen kan dela information med varandra. Därför ombeds de arbetssökande samtycka till att deras personuppgifter delas mellan parterna samt med arbetsgivare.

Ett fåtal dedikerade arbetsförmedlare har tillgång till Jobbsprångets webbportal. Där går arbetsförmedlarna igenom de arbetssökandes ansökningshandlingar och säkerställer att de uppfyller de villkor som ställs för att kunna delta i praktikprogrammet. Det innebär kontroll om att kandidaterna är inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen, att uppehållstillståndet uppfyller kraven för deltagande, att de arbetssökande har utbildning inom något av de områden som Jobbsprånget erbjuder praktikplats med mera. Utöver detta görs en preliminär arbetsmarknadspolitisk bedömning av arbetsförmedlarna för att säkerställa att arbetspraktik är förenligt med den arbetssökandes planering i handlingsplanen.

Jobbsprångets praktikprogram startar två gånger om året med ett intag under vårvintern och ett under sensommaren-hösten. Till 2023 års andra intag har Jobbsprånget själva gjort en första genomgång av samtliga arbetssökande som sökt till praktikprogrammet. Jobbsprånget har bett arbetssökande inkomma med kompletta underlag från Migrationsverket i de fall då det varit möjligt för Jobbsprånget att avgöra att de underlag som skickats in inte innehållit tillräcklig

³ Siffran är inte säkerställd. Sökande till praktikprogrammet markeras i Jobbsprångets system som grön (behörig), orange (behov av extra kontroll och röd (ej behörig). Sökande som markeras som orange brukar enligt uppgift från Jobbsprånget vara behöriga och har under 2023 utgjort ytterligare 510 sökande.

information. Först efter denna initiala scanning från Jobbsprångets sida har de arbetssökande blivit synliga i webbportalen för Arbetsförmedlingen som sedan tagit vid i processen med ytterligare kontroller. Detta har lett till att färre kompletteringar har behövt begäras in från Arbetsförmedlingens sida vilket därmed förenklat handläggningen.

Efter dessa steg gör Jobbsprånget matchningen mellan arbetssökande och praktikplats. Jobbsprånget presenterar ett antal kandidater som de ser matchar varje praktikplats för arbetsgivaren, som i sin tur bjuder in kandidaterna till intervju och avgör vem de vill erbjuda en praktikplats.

När det är klart vilka arbetssökande som erbjuds praktikplats gör Arbetsförmedlingen förordningsstyrda kontroller av arbetsgivaren, en arbetsmarknadspolitisk bedömning utifrån varje arbetssökande och beslutar sedan om arbetspraktik för en period om fyra månader.

De arbetssökande som inte erbjuds arbetspraktik får återkoppling från Jobbsprånget. Jobbsprånget har erbjudit dessa arbetssökande att delta i en serie seminarier om anställningsbarhet och Arbetsförmedlingen har medverkat vid ett seminarium för att besvara frågor om myndighetens stöd.

2.2.1 Utveckling av och beslut om undantag från gängse process för arbetspraktik

Under 2022 infördes en förändrad process för arbetspraktik på myndigheten. Den förändrade processen syftar till att ge arbetssökande större möjlighet att driva sitt ärende och innebär bland annat att arbetssökande själva initierar sitt ärende om arbetspraktik. Processen innebär, förutom ett ändrat arbetssätt, även att beslut numera fattas i ett annat beslutssystem än tidigare (BÄR).

Vid införandet av den förändrade processen för arbetspraktik var arbetssätt och hantering av arbetspraktik inom ramen för Jobbsprånget ännu inte färdigställda. Sedan den förändrade processen och övergången till BÄR har beslut fattats om undantag från den gängse processen för Jobbsprånget. Detta har inneburit att Arbetsförmedlingen fattat beslut om arbetspraktik i två olika systemstöd. Samtidigt har det förts utvecklingsdialoger för att beslut om arbetspraktik inom Jobbsprånget ska anpassas till den myndighetsgemensamma processen och hanteras i BÄR. Från och med 2024 fattas samtliga beslut om arbetspraktik inom Jobbsprånget i BÄR. Eftersom processen för arbetspraktik inom Jobbsprånget skiljer sig från andra praktikbeslut, genom Jobbsprångets roll som mellanled mellan arbetssökande, arbetsgivare och Arbetsförmedlingen används en blankett som komplement för att effektivisera handläggningen.

2.3 Utvecklingsinitiativ för ärendehantering inom Jobbsprånget

Arbetsförmedlingen har, liksom redovisat i återrapporten om Jobbsprånget för 2022⁴, utvecklat ett ärendehanteringssystem (CMS) som, givet vissa förutsättningar, möjliggör för Arbetsförmedlingen att handlägga ärenden som avser arbetspraktik via Jobbsprånget. CMS-systemet, har varit tänkt att användas av ett mindre antal arbetsförmedlare som är specialiserade på handläggning av ärenden inom Jobbsprånget. I CMS-systemet skulle även inhämtad information Migrationsverket som behövs för handläggningen av praktikbeslut finnas. Det har även funnits ambitioner om att möjliggöra inhämtning av samråd från fackliga parter och att utföra den arbetsgivarkontroll som Arbetsförmedlingen gör innan anvisning till arbetspraktik inom ramen för CMS-systemet. Parallellt med att utveckla CMS-systemet har Arbetsförmedlingen undersökt möjligheten att bredda nyttjandet av utvecklingen av möjligheten till informationsinhämtning från olika aktörer till andra projekt.

2.3.1 Individcentrerad datainfrastruktur för dataportabilitet

Arbetsförmedlingen bedriver sedan en längre tid arbete för att utveckla säkra metoder för hantering av individdata. Visionen för arbetet har varit en nationell infrastruktur som möjliggör för individer att hantera och dela personlig information. Ambitionen har varit att möjliggöra för individer att inhämta uppgifter om sig själva från statliga myndigheter och aktörer inom den offentliga sektorn, såsom Skatteverket, Migrationsverket, universitet och kommunala verksamheter för att dela uppgifterna med privata och offentliga aktörer som hanterar ärenden som rör dem själva. Avsikten har varit att infrastrukturen driftsätts av en aktör med brett uppdrag för Sveriges digitalisering. Under arbetets gång har omfånget på infrastrukturen smalnat av på grund av rättsliga och tekniska skäl.

Ur ett rättsligt perspektiv är det inte oproblematiskt att Arbetsförmedlingen utvecklar, driver och underhåller en nationell infrastruktur för dataportabilitet. En rad av de förutsättningar som krävs för att bedriva denna typ av utveckling finns i termer av bland annat kompetens och kopplingar till digitaliseringsprojekt på andra myndigheter. Samtidigt ligger digitaliseringsprojekt med så brett omfång utanför Arbetsförmedlingens grunduppdrag vilket leder till frågan om det finns rättslig grund att bedriva denna typ av verksamhet.

Utgångspunkten i utvecklingen för datainfrastrukturen har varit en nationell infrastruktur med en bred tillämpning. I takt med att Arbetsförmedlingen smalnat av omfånget på infrastrukturen har det visat sig att valet av underliggande teknik varit alltför generell och inte är stabil nog för driftsättning.

Arbetsförmedlingen beskriver utvecklingen och ställningstaganden som gjorts i arbetet i återrapporten Uppdrag att utveckla en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande⁵.

⁴ Arbetsförmedlingen, *Arbetsförmedlingens stöd till Jobbsprånget. Arbetsförmedlingens återrapportering 2022*, Af-2022/0115 5568.

⁵ Arbetsförmedlingen, *Uppdrag att utveckla en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande*, Af-2021/0053 0693.

2.3.2 Koppling mellan ärendehanteringssystem och individcentrerad datainfrastruktur för dataportabilitet

Den planerade lanseringen av datainfrastrukturen pausades under andra kvartalet 2023. I början av året avslutades arbetet med utvecklingen av CMS-systemet då det stod klart att Arbetsförmedlingen ska använda sig av den nationella praktikprocessen som implementerats i BÄR. I och med att omfånget på den individcentrerade datainfrastrukturen vid denna tidpunkt hade smalnats av kom även processen för Jobbsprånget att förenklas. Därmed lämnades planerna på lansering av CMS-systemet och i stället undersöks möjligheten att bredda nyttjandet av utvecklingen av möjligheten till informationsinhämtning från olika aktörer till andra projekt.

2.3.3 Pilot för utökad målgrupp

Målgruppen för praktikprogrammet Jobbsprånget har sedan starten riktat sig till individer där högre utbildning krävts. Regleringsbrevet för 2023 till Arbetsförmedlingen öppnar dock för möjligheten att utöka målgruppen då utbildningsbakgrund inte utgör en förutsättning.

Under 2023 har Arbetsförmedlingen och Jobbsprånget haft en dialog om hur denna möjlighet kan omhändertas. Under året har utvecklingsdialoger förts för att undersöka hur den utökade målgruppen kan inkluderas i praktikprogrammet och i pilotform testa ett mindre intag. En sådan pilot har även förutsatt att Jobbsprånget för dialog med arbetsgivare om att erbjuda arbetssökande med kortare utbildning möjligheten att praktisera.

Ambitionen är att i piloten samarbeta med ett mindre antal arbetsgivare som tar emot arbetssökande på arbetspraktik, totalt ca 12-15 arbetssökande. Piloten riktar sig till arbetssökande med avslutad gymnasieutbildning och fullständiga betyg med goda kunskaper i engelska. Antalet sökande till praktikplatserna kommer även begränsas för att göra omfattningen på piloten hanterbar utifrån att endast ett mindre antal praktikplatser finns tillgängliga. Piloten har utformats under senare delen av 2023, förväntas starta under första delen av 2024 och hanteras parallellt med ordinarie intag till praktikprogrammet.

2.4 Marknadsföring

Arbetsförmedlingen gör riktade utskick till arbetssökande inför varje intag till Jobbsprånget. De görs för att underlätta för arbetsförmedlare att vägleda lämpliga arbetssökande att söka till praktikprogrammet i de fall då det stödjer den arbetssökandes planering i handlingsplanen och i relation till andra arbetsmarknadspolitiska program.

Utskicken görs via digital brevlåda för de arbetssökande som har en sådan och vanlig post för de arbetssökande som saknar digital brevlåda. Urvalet av arbetssökande görs utifrån att dessa ska vara registrerade som utomeuropeiskt födda och med relevant eftergymnasial utbildning. Utskicken innehåller länkar till Jobbsprångets egen

webbplats⁶, Jobbsprångets onlinesessioner⁷ och Arbetsförmedlingens webinarium⁸ om Jobbsprånget. Det utskick som gjordes i december gick till 10 000 arbetssökande. Det gjordes samtidigt utskick till 1 500 arbetssökande inför piloten för breddad målgrupp.

Arbetsförmedlingen har i december 2023 för första gången uppmärksammat Jobbsprånget i myndighetens nyhetsbrev som skickas till arbetsgivare. Syftet är att stödja Jobbsprånget i att få kontakt med fler arbetsgivare som vill ta emot arbetssökande på praktik. Detta har inte gjorts tidigare då myndigheten sett denna uppgift som en del av kärnan i Jobbsprångets arbete. Ett nyhetsbrev innehåller en länk till en artikel på engelska om Jobbsprånget där ca 350 arbetsgivare klickade sig vidare från nyhetsbrevet till artikeln. Nästa nyhetsbrev innehåller text om Jobbsprånget och en länk till arbetsgivarsidan på Jobbsprångets webbplats, denna klickade ca 400 arbetsgivare sig vidare till.

3 Fortsatt samarbete

Arbetsförmedlingen och Jobbsprånget fortsätter samarbetet kring praktikprogrammet med att stödja utrikes födda arbetssökande till arbete via praktik. Arbetet utgår från den nationella överenskommelse som klargör syftet med uppdraget och formerna för samarbetet. Samarbetet fortsätter utifrån ordinarie intag och piloten för utökad målgrupp och dialog pågår för eventuella fördjupningar med utgångspunkt i de kandidater som anmält sitt intresse att delta i praktikprogrammet, som varit behöriga att delta men som inte erbjudits någon praktikplats.

⁶ <https://jobbspranget.se/>

⁷ <https://jobbspranget.se/internship/online-sessions/> Arbetsförmedlingen har medverkat i onlinesessioner för att besvara arbetssökandes frågor om att delta i Jobbsprånget utifrån myndighetens perspektiv.

⁸ <https://arbetsformedlingen.se/play/webbinarium/jobbspranget>